

SPRENDIMAI

TARYBOS SPRENDIMAS (ES) 2020/13

2019 m. gruodžio 19 d.

kuriuo iš dalies keičiami derybiniai nurodymai, skirti deryboms dėl ekonominės partnerystės susitarimų su Afrikos, Karibų ir Ramiojo vandenyno valstybėmis ir regionais, tiek, kiek jie priklauso Sąjungos kompetencijai

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 90 straipsnį, 100 straipsnio 2 dalį, 207 straipsnio 4 dalies pirmą pastraipą ir 209 straipsnį kartu su 218 straipsnio 3 ir 4 dalimis,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

kadangi:

- (1) 2002 m. birželio 17 d. Taryba suteikė įgaliojimus Komisijai pradėti derybas dėl ekonominės partnerystės susitarimų (EPS) su Afrikos, Karibų ir Ramiojo vandenyno (AKR) valstybėmis ir regionais ir priėmė tokioms deryboms skirtus derybinius nurodymus;
- (2) į su AKR valstybėmis ir regionais sudarytus EPS įtrauktos peržiūros sąlygos dėl būsimos tų susitarimų peržiūros;
- (3) atsižvelgiant į prekybos raidą visame pasaulyje, derybinius nurodymus būtina iš dalies pakeisti, kad vedant naujas derybas būtų galima tiksliau atsižvelgti į naujausias Sąjungos politikos iniciatyvas ir prioritetus;
- (4) EPS yra apskritai Sąjungos bei jos valstybių narių ir AKR valstybių santykių dalis, kaip nustatyta Afrikos, Karibų ir Ramiojo vandenyno valstybių grupės narių ir Europos bendrijos bei jos valstybių narių partnerystės susitarime (¹) su paskutiniais pakeitimais (Kotonu partnerystės susitarime) ir, kai jis bus taikytinas, jį pakeisiančiame susitarime. Kotonu partnerystės susitarimo 34 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad bendradarbiaujant ekonomikos ir prekybos srityje tarp šalių siekiama skatinti sklandžią ir laipsnišką AKR valstybių integraciją į pasaulio ekonomiką, reikiamai atsižvelgiant į jų politinį pasirinkimą ir plėtros prioritetus, tokiu būdu skatinant jų darnų vystymąsi ir prisidedant prie skurdo panaikinimo AKR valstybėse. Šiame kontekste EPS galima laikyti vystymosi priemonėmis, kaip nurodyta Kotonu partnerystės susitarimo 36 straipsnio 2 dalyje. Todėl derybose reikėtų konkrečiai atsižvelgti į skirtingus šalių išsivystymo lygius ir konkrečius ekonominius, socialinius bei aplinkosauginius suvaržymus, kylančius AKR valstybėms, ir tų šalių gebėjimą pritaikyti savo ekonomiką prie liberalizavimo proceso ir ją atitinkamai pakoreguoti,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

Komisijai suteikti derybiniai nurodymai, skirti deryboms dėl ekonominės partnerystės susitarimų su Afrikos, Karibų ir Ramiojo vandenyno valstybėmis ir regionais, tiek, kiek jie priklauso Sąjungos kompetencijai, iš dalies keičiami taip, kaip išdėstyta papildyme.

2 straipsnis

Derybos vedamos konsultuojantis su AKR darbo grupe. Prekybos politikos komitetas dalyvauja konkrečių su prekyba susijusių klausimų svarstyme.

(¹) OL L 317, 2000 12 15, p. 3.

3 straipsnis

Šis sprendimas skirtas Komisijai.

Priimta Briuselyje 2019 m. gruodžio 19 d.

Tarybos vardu
Pirmininkė
K. MIKKONEN

PRIEDĖLIS

Derybiniai nurodymai, skirti deryboms dėl ekonominės partnerystės susitarimų su Afrikos, Karibų ir Ramiojo vandenyno valstybėmis ir regionais**1. Preambulė**

Derybose remiamasi Kotonu susitarimu ⁽¹⁾ ir jį pakeisiančiu susitarimu, kai jis bus taikomas, ir akcentuojami, *inter alia*, šie aspektai:

- šalių įsipareigojimas skatinti ir spartinti AKR valstybių ekonominę, kultūrinę ir socialinę vystymąsi, siekiant prisidėti prie taikos, gerovės, saugumo ir darnaus vystymosi, taip pat siekiant skatinti stabilų ir demokratinę politinę aplinką,
- šalių įsipareigojimas gerbti žmogaus teises, įskaitant pagrindines darbuotojų teises, demokratinius principus ir teisinę valstybę, kurie yra esminiai AKR ir ES partnerystės elementai, ir užtikrinti gerą valdymą, įskaitant kovą su korupcija, kuris yra pagrindinis AKR ir ES partnerystės elementas,
- šalių įsipareigojimas laikytis tarptautiniu mastu pripažintų principų ir taisyklių, kuriais skatinama prekybos ir darnaus vystymosi tarpusavio parama, be kita ko, remti Darnaus vystymosi darbotvarkę iki 2030 m. (Darbotvarkę iki 2030 m.) ir jos darnaus vystymosi tikslus, tarptautinius darbo susitarimus ir standartus, įskaitant visiško ir našaus užimtumo ir deramo darbo visiems skatinimą, ir tarptautinius klimato susitarimus, kaip antai Paryžiaus susitarimą ir JT bendrąją klimato kaitos konvenciją,
- šalių įsipareigojimas savo partnerystę grįsti siekiu mažinti ir panaikinti skurdą, užtikrinant darną su darnaus vystymosi tikslais ir laipsniškos AKR valstybių integracijos į pasaulio ekonomiką tikslais, ir tuo remiantis AKR ir ES bendradarbiavimą ekonomikos ir prekybos srityje grįsti AKR valstybėse įgyvendinamomis regioninės integracijos iniciatyvomis,
- AKR ir ES bendradarbiavimo ekonomikos ir prekybos srityse tikslas skatinti sklandžią ir laipsnišką AKR valstybių integraciją į pasaulio ekonomiką, tinkamai atsižvelgiant į jų politinius pasirinkimus ir vystymosi prioritetus, visų pirma į pačių valstybių skurdo mažinimo strategijas, tokiu būdu skatinant jų darnų vystymąsi ir prisidedant prie skurdo panaikinimo AKR valstybėse,
- šalių įsipareigojimas remti AKR valstybių grupės regioninės integracijos procesą ir skatinti regioninę integraciją kaip vieną iš svarbiausių priemonių AKR valstybėms integruoti į pasaulio ekonomiką,
- šalių įsipareigojimas stiprinti bendradarbiavimą ekonomikos, prekybos ir investicijų srityse ir kurti naują jų tarpusavio prekybos ir investicijų dinamiką, siekiant sudaryti palankesnes sąlygas AKR valstybėms pereiti prie liberalizuotos pasaulio ekonomikos ir skatinti privačiojo sektoriaus, ypač labai mažų, mažųjų ir vidutinių įmonių (MVI), plėtrą,
- šalių įsipareigojimas atsižvelgti į skirtingus AKR valstybių ir regionų poreikius ir išsivystymo lygį,
- šalių įsipareigojimas laikytis prievolių, priimtų pagal Pasaulio prekybos organizacijos (PPO) susitarimus, ir remti PPO tikslų įgyvendinimą,
- bendras šalių tikslas stiprinti atitinkamai bendradarbiavimą ir gebėjimų stiprinimą visose su tvaria prekyba ir tvariomis investicijomis susijusiose srityse ir siekti laipsniško bei abipusio prekybos prekėmis ir paslaugomis liberalizavimo pagal PPO taisykles, atsižvelgiant į AKR valstybių išsivystymo lygį ir ekonominius, socialinius ir aplinkosauginius suvaržymus, su kuriais jos susiduria,
- šalių įsipareigojimas užtikrinti, kad pastangos, dedamos pagal Kotonu susitarimą ir jį pakeisiantį susitarimą bei pagal ekonominės partnerystės susitarimus (EPS), vienos kitas papildytų,

⁽¹⁾ AKR ir ES partnerystės susitarimas buvo iš dalies pakeistas 2005 m. birželio 25 d. Liuksemburge pasirašytu susitarimu (OL L 209, 2005 8 11, p. 27) ir 2010 m. birželio 22 d. Uagadugu pasirašytu susitarimu (OL L 287, 2010 11 4, p. 3).

- teisė reglamentuoti ekonominę veiklą atsižvelgiant į viešąjį interesą, laikantis tarptautinių įsipareigojimų, kad būtų pasiekti tokie teisėti viešosios politikos tikslai kaip visuomenės sveikatos apsauga ir visuomenės sveikatingumo skatinimas, socialinės paslaugos, valstybinis švietimas, sauga, aplinkos apsauga, visuomenės dorovė, socialinė ar vartotojų apsauga, privatumo ir duomenų apsauga, kultūrų įvairovės skatinimas ir apsauga.

2. EPS pobūdis ir taikymo sritis

Derybų tikslas – sudaryti EPS tarp Europos Sąjungos bei jos valstybių narių ir Afrikos, Karibų ir Ramiojo vandenyno valstybių ir regionų. EPS tikslas – skatinti sklandžią ir laipsnišką AKR valstybių integraciją į pasaulio ekonomiką, deramai atsižvelgiant į jų politinius pasirinkimus ir vystymosi prioritetus, tokiu būdu skatinant jų darnų vystymąsi ir prisidedant prie skurdo panaikinimo AKR valstybėse.

Pagal Kotonu susitarimo 36 straipsnio 1 dalies nuostatas ir jį pakeisiančio susitarimo, kai jis bus taikomas, atitinkamas nuostatas derybomis siekiama sudaryti ir, kai taikytina, stiprinti EPS su AKR pogrupiais, apibrėžtais pagal Kotonu susitarimo 37 straipsnio 3 dalies nuostatas ir jį pakeisiančio susitarimo, kai jis bus taikomas, atitinkamas nuostatas, atsižvelgiant į AKR vidaus regioninės integracijos procesą.

EPS siekiama skatinti glaudesnę šalių ekonominę integraciją, palaipsniui panaikinant prekybos tarp jų kliūtis ir stiprinant bendradarbiavimą visose su prekyba susijusiose srityse, visiškai laikantis PPO nuostatų.

EPS grindžiami Kotonu susitarimo tikslais ir principais, visų pirma jo esminiais ir pagrindiniais elementais bei jo II antraštinės dalies III dalies nuostatomis ir jį pakeisiančio susitarimo, kai jis bus taikomas, atitinkamomis nuostatomis. Todėl derantis dėl EPS visų pirma atsižvelgiama į skirtingą šalių išsivystymo lygį, taip pat į konkrečius ekonominius, socialinius ir aplinkosauginius AKR valstybių suvaržymus ir į gebėjimą pritaikyti ir pritaikyti savo ekonomiką atsižvelgiant į liberalizavimo procesą.

3. Prekyba prekėmis

3.1. Tikslas

EPS siekiama sukurti laisvosios prekybos zonas tarp šalių, remiantis Kotonu susitarimo ir jį pakeisiančio susitarimo vystymosi tikslais, laikantis PPO nuostatų. Todėl laikoma, kad toliau išvardytos patekimo į rinką sąlygos bus taikomos tik šių EPS kontekste. Bet kokios būsimos su EPS susijusios derybos dėl prekybos prekėmis grindžiamos derybose jau sutartų nuostatų *acquis*.

3.2. Importo muitai

— Importas į Europos Sąjungą

EPS grindžiami jau nustatytais patekimo į rinką sąlygomis ir jas toliau gerina. Derybų metu nustatomos konkrečios tolesnio muitų tarifų panaikinimo priemonės, atsižvelgiant į esamus ir galimus AKR valstybių eksporto interesus ir į prekybos liberalizavimo priemonių poveikį, visų pirma AKR regioninei integracijai.

— Importas į AKR valstybes

Laikantis svarbiausio tikslo – skatinti darnų vystymąsi vykdant regioninę ekonominę integraciją ir tinkamą politiką – derybomis siekiama 1) importo iš Europos Sąjungos muitų panaikinimo per tam tikrą pereinamąjį laikotarpį iš esmės visai prekybai, 2) visų mokesčių, kurių poveikis prilygsta muitams, panaikinimo pradėjus taikyti EPS, ir 3) lygiavėrio poveikio kiekybinių apribojimų ir priemonių panaikinimo pradėjus taikyti EPS.

Tarifų panaikinimo tvarkaraštis ir galutinė produktų, kuriems taikomas AKR valstybių prekybos liberalizavimas, aprėptis, atspindi ekonominius, socialinius ir aplinkosauginius suvaržymus, su kuriais jos susiduria, ir jų pajėgumą pritaikyti savo ekonomiką atsižvelgiant į liberalizavimo procesą. Todėl pereinamasis laikotarpis, atitinkantis Kotonu susitarimo ir jį pakeisiančio susitarimo tikslus bei PPO taisykles, taikomas lanksčiai, atsižvelgiant į konkrečius atitinkamų AKR valstybių suvaržymus. Toks pat lankstumas taikomas produktų aprėptčiai ir AKR valstybių prisiimamų liberalizavimo įsipareigojimų tvarkaraščiui ir (arba) periodiškumui.

Nedarant poveikio tam, kas išdėstyta pirmiau, AKR valstybės Europos Sąjungai bet kuriuo metu nustato režimą, ne mažiau palankų nei didžiausio palankumo režimas. Tai netaikoma koncesijoms, kurias AKR valstybės suteikia vienos kitoms arba kurias AKR valstybės suteikia kitoms besivystančioms valstybėms, kurios nėra stipriausios prekybos ekonomikos valstybės, pagal regioninius susitarimus arba kitas prekybos nuostatas, atitinkančias PPO reikalavimus.

Vykstant deryboms, atsižvelgiant į Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 349 straipsnį ir į EPS, sudarytus pagal Kotonu susitarimą ir jį pakeisiantį susitarimą, kai jis bus taikomas, atsižvelgiama į specifinius Europos Sąjungos atokiausių regionų interesus. Atsižvelgiant į tai, EPS visų pirma gali būti numatytos konkrečios produktams iš šių regionų skirtos priemonės, kuriomis siekiama šių regionų integracijos į regionų vidaus prekybą trumpuoju laikotarpiu, laikantis PPO nuostatų. Atsižvelgiant į Užjūrio asociacijos sprendimą ⁽²⁾, taip pat reikėtų atsižvelgti į užjūrio šalių ir teritorijų interesus.

AKR valstybės įsipareigoja bent jau Europos Sąjungai taikomą režimą automatiškai taikyti ir visoms kitoms atitinkamo EPS šalims, pageidautina prieš prekybos liberalizavimą Europos Sąjungos atžvilgiu.

Jei dėl prekybos liberalizavimo kyla didelių sunkumų, AKR valstybės, pasikonsultavusios su Europos Sąjunga, gali laikinai nesilaikyti liberalizavimo tvarkaraščio ir prireikus koreguoti ar pritaikyti pažangos tempą siekiant galutinai sukurti laisvosios prekybos zoną, visapusiškai laikantis PPO nuostatų.

AKR valstybių prekybos liberalizavimo planai ir tvarkaraštis įtraukiami į EPS. Jame pateikiami atitinkami produktų sąrašai ir tarifų panaikinimo tvarkaraščiai. Šie sąrašai ir tvarkaraščiai galutinai patvirtinami per derybas.

— Baziniai muitai

Baziniai muitai, kuriems turi būti taikomas sutartas mažinimas, yra didžiausio palankumo režimo muitai, kuriuos AKR valstybės faktiškai taiko EPS pasirašymo dieną. Jie apibrėžiami prie kiekvieno EPS pridedamame sąrašė.

3.3. Bendrosios nuostatos

Eksporto muitai. Visi šalių tarpusavio prekybai taikomi eksporto muitai panaikinami laikantis sutarto tvarkaraščio per ne ilgesnį nei dešimties metų laikotarpį.

Kiekybiniai apribojimai ir lygiavėčio poveikio priemonės, taikomi šalių tarpusavio eksportui arba importui, panaikinami pradėjus taikyti EPS.

Nacionalinis režimas ir fiskalinės priemonės. Į EPS įtraukiama standartinė nuostata dėl nacionalinio režimo, kuria užtikrinama, kad šalių produktams būtų taikomos ne mažiau palankios sąlygos nei panašioms nacionalinės kilmės produktams. Visos jau esamos diskriminacinės vidaus fiskalinės priemonės arba praktika panaikinami pradėjus taikyti EPS.

Apmokestinimas. Į EPS turėtų būti įtrauktos nuostatos dėl išimties, susijusios su apmokestinimu, grindžiamos atitinkamais PPO susitarimų straipsniais.

Įvairi sparta. Jei tai suderinama su atitinkamų AKR regionų integracijos tikslais, EPS numatoma įvairi prekybos liberalizavimo sparta pagal atitinkamų AKR valstybių išsivystymo lygį ir galimą skirtingą integracijos intensyvumą regione, atsižvelgiant į regiono vidaus integracijos procesą.

Aprūpinimo maistu saugumo nuostata. Į EPS įtraukiamos nuostatos, kuriomis siekiama skatinti aprūpinimo maistu saugumą pagal PPO taisykles.

Apsaugos priemonės. Laikantis atitinkamų PPO nuostatų, taikomos nuostatos dėl apsaugos priemonių.

Antidempingas. Jei viena iš šalių nustato, kad kita šalis prekyboje taiko žalingą dempingą ar subsidijavimą, kaip apibrėžta GATT nuostatose, ji gali imtis atitinkamų priemonių prieš tokią praktiką pagal GATT arba PPO taisykles ir praktiką. Šiomis aplinkybėmis Europos Sąjunga ypač atsižvelgia į konkrečią ekonominę ir socialinę atitinkamų AKR valstybių padėtį.

⁽²⁾ 2013 m. lapkričio 25 d. Sprendimas Nr. 2013/755/ES dėl užjūrio šalių bei teritorijų ir Europos Sąjungos asociacijos (Užjūrio asociacijos sprendimas), OL L 344, 2013 12 19, p. 1.

Sustabdymas Šalys susitaria, kad, pradėjus taikyti regioninės grupės ir Europos Sąjungos EPS, nebus įvesta naujų muitų ir galiojantys muitai nebus padidinti, be to, nė viena šalis nenustatys nei jokių naujų kiekybinių apribojimų, nei lygiavėrio poveikio priemonių. Šalys turėtų nuo derybų pradžios atsižvelgti į šį principą.

Skaidrumas. Abi pusės turi perduoti viena kitai savo muitų tarifų sąrašą ir visus vėlesnius jo pakeitimus.

Prekių klasifikavimas Klasifikuojant prekes, kuriomis šalys prekiauja tarpusavyje, taikoma Suderinta sistema.

3.4. *Kilmės taisyklės ir administracinis bendradarbiavimas*

Derybose dėl kilmės taisyklių ir administracinio bendradarbiavimo atsižvelgiama į naujausius ES kilmės taisyklių pasikeitimus ir pagal kiekvieną EPS galiojančias kilmės taisykles. Šiame kontekste Europos Sąjunga įvertina kiekvieną konkretų AKR valstybės (-ių) pateiktą prašymą dėl kilmės taisyklių pakeitimų, kuriais siekiama supaprastinti esamas taisykles ir pagerinti dabartines AKR valstybių narių galimybes patekti į rinką, atsižvelgdama į valstybių padėtį ir ypač į jų lengvatinės prekybos santykių patirtį ir struktūrą.

Ekonominės partnerystės susitarimais šalims suteikiami įgaliojimai imtis atitinkamų priemonių administracinio bendradarbiavimo trūkumo ar netinkamo valdymo atveju. Sprendžiant klausimą dėl muitų nuostolių, susijusių su netinkamu lengvatinio importo valdymu, atitinkamos priemonės galėtų būti nustatytos remiantis horizontaliuoju Tarybos sprendimu.

3.5. *Muitinės, prekybos lengvinimas, kovos su sukčiavimu priemonės ir finansinė atsakomybė*

Derybose siekiama supaprastinti visus su importu ir eksportu susijusius reikalavimus ir procedūras, visų pirma susijusius su muitinės procesais, importo licencijų išdavimu, muitiniu įvertinimu, tranzito taisyklėmis ir tikrinimu prieš išsiuntimą, remiantis aukščiausiais tarptautiniais standartais ir laikantis PPO prekybos lengvinimo susitarimo nuostatų. Į EPS įtraukiamas Protokolas dėl tarpusavio administracinės pagalbos muitinių veiklos srityje. Į juos taip pat įtraukiama kovos su sukčiavimu nuostata, kuria siekiama užkirsti kelią piktnaudžiavimui muitų tarifų lengvatomis.

4. **Prekyba paslaugomis, investicijos ir skaitmeninė prekyba**

4.1. *Taikymo sritis*

EPS numatomas laipsniškas ir abipusis prekybos paslaugomis ir investicijų liberalizavimas, kuriuo siekiama užtikrinti panašų patekimo į rinką galimybių lygį, kuris atitiktų atitinkamas PPO taisykles, visų pirma GATS V straipsnį, atsižvelgiant į atitinkamų AKR valstybių išsivystymo lygį. EPS turėtų apimti visus tiekimo ir teikimo būdus.

Turėtų būti išlaikyta aukšta ES viešųjų paslaugų kokybė laikantis SESV ir visų pirma Protokolo Nr. 26 dėl bendrus interesus tenkinančių paslaugų ir atsižvelgiant į ES įsipareigojimus šioje srityje, įskaitant GATS. Dėl paslaugų, kurios teikiamos vykdant Vyriausybės pavestas funkcijas, kaip apibrėžta GATS I straipsnio 3 dalyje, šiose derybose neturi būti deramasi. EPS dar kartą patvirtinama šalių teisė reglamentuoti ekonominę veiklą atsižvelgiant į viešąjį interesą, laikantis tarptautinių įsipareigojimų.

Be to, į EPS turėtų būti įtrauktos reglamentavimo priemonės, skirtos už valstybės sienos taikomų kliūčių klausimams spręsti, be kita ko, kai taikytina, vidaus reglamentavimo srityje. Į EPS taip pat gali būti įtrauktos priemonės dėl veiksmingumo reikalavimų, susijusių su investicijomis.

Atsižvelgiant į didėjančią prekybos skaitmeninimą ir į tai, kad skaitmeninei prekybai būdingi ryškūs vystymosi aspektai, derybose turėtų būti susitarta dėl taisyklių, reglamentuojančių skaitmeninę prekybą, įskaitant tarpvalstybinius duomenų srautus, tačiau derybos neturi apimti ES asmens duomenų apsaugos taisyklių ir neturi turėti joms įtakos, nedarant poveikio ES teisės aktams. Šiomis taisyklėmis turėtų būti siekiama pagerinti skaitmeninės prekybos sąlygas verslo ir vartotojų naudai ir padidinti labai mažų, mažųjų ir vidutinių įmonių (MVI) dalyvavimą, taip pat suteikti naujų galimybių skatinti įtraukų ir tvarų ekonomikos augimą ir vystymąsi. EPS turėtų būti numatytas tinkamas lankstumas, bendradarbiavimas ir dialogas skaitmeninei prekybai kylančiais reglamentavimo klausimais.

EPS nustatoma, kad dėl garso ir vaizdo paslaugų susitariama atskirai konkrečiuose susitarimuose dėl šalių kultūrinio bendradarbiavimo ir partnerystės. Šiais susitarimais užtikrinama galimybė Europos Sąjungai ir jos valstybėms narėms, taip pat AKR išsaugoti ir plėtoti savo gebėjimus apibrėžti ir įgyvendinti savo kultūros ir audiovizualinę politiką, kuria siekiama išsaugoti savo kultūros įvairovę, kartu pripažįstant, išsaugant ir skatinant AKR kultūros vertybes ir tapatybę, siekiant puoselėti kultūrų dialogą tobulinant šių valstybių kultūros prekių ir

paslaugų patekimo į rinką galimybes pagal Kotonu susitarimo 27 straipsnio nuostatas ir pagal jį pakeisiančio susitarimo, kai jis bus taikomas, atitinkamą nuostatą.

Šalys susitaria, kad, kai bus pradėti taikyti regioninės grupės ir Europos Sąjungos EPS, nė viena šalis nepriims jokių naujų ar labiau diskriminacinių priemonių. Šalys turėtų nuo derybų pradžios atsižvelgti į šį principą.

Liberalizavimo procesas vyksta asimetriškai. AKR valstybės gali naudotis tam tikru lankstumu, atsižvelgiant į jų bendrą išsivystymo lygį bei į sektorių ir subsektorių išsivystymo lygį, atsižvelgiant į GATS nuostatas, visų pirma susijusias su besivystančių šalių dalyvavimu liberalizavimo susitarimuose.

Europos Sąjungai taikomas perinamasis laikotarpis neturėtų būti ilgesnis nei 10 metų.

AKR pereinamasis laikotarpis, atitinkantis Kotonu susitarimo ir jį pakeisiančio susitarimo tikslus bei PPO taisykles, taikomas lanksčiai, kad būtų atsižvelgta į konkrečius atitinkamų AKR valstybių suvaržymus, tačiau iš esmės jis neturėtų būti ilgesnis nei 15 metų.

EPS priklausančios AKR valstybės įsipareigoja viena kitai taikyti bent jau tokias pačias nuostatas, kokias jos taiko Europos Sąjungai.

EPS dar kartą patvirtinami su paslaugomis susiję įsipareigojimai, priiinti pagal Kotonu susitarimą ir jį pakeisiančio susitarimo, kai jis bus taikomas, atitinkamas nuostatas.

4.2. *Praktinio pobūdžio nuostatos*

Kai tai pateisinama konkrečiais ekonominiais, socialiniais ir aplinkosauginiais suvaržymais, su kuriais susiduria AKR valstybės, derybos gali būti atidėtos. Tokiu atveju šalys reguliariai vertina padėtį derybose dėl EPS. Jos užtikrina, kad šių derybų parengiamasis etapas būtų aktyviai naudojamas deryboms pasirengti, visų pirma tinkamai remiant paslaugų plėtoją pagal Kotonu susitarimo nuostatas, visų pirma pagal jo 41 straipsnio 5 dalį, ir pagal jį pakeisiančio susitarimo, kai jis bus taikomas, atitinkamas nuostatas.

5 **Einamieji mokėjimai ir kapitalo judėjimas**

EPS dar kartą patvirtinami įsipareigojimai, priiinti pagal Kotonu susitarimo II priedo 12 straipsnį ir jį pakeisiančio susitarimo, kai jis bus taikomas, atitinkamas nuostatas.

EPS turėtų būti siekiama visiško einamųjų mokėjimų ir kapitalo judėjimo, susijusių su EPS reglamentuojamais sandoriais, liberalizavimo. Į juos turėtų būti įtrauktos visos apsaugos priemonės ir išimtys (pvz., dėl Sąjungos ekonominės ir pinigų sąjungos ir mokėjimų balanso), kurios turėtų atitikti SESV nuostatas dėl laisvo kapitalo judėjimo.

6. **Su prekyba susijusios sritys**

6.1. *Bendrosios nuostatos*

EPS dar kartą patvirtinami atitinkami įsipareigojimai su prekyba susijusiose srityse, priiinti pagal Kotonu susitarimą ⁽³⁾ ir jį pakeisiantį susitarimą, visų pirma susiję su konkurencijos politika, intelektinės nuosavybės teisių apsauga (įskaitant geografines nuorodas), standartizavimu ir sertifikavimu, sanitarijos ir fitosanitarijos priemonėmis, prekyba ir aplinka, prekybos ir darbo standartais, vartotojų politika ir vartotojų sveikatos apsauga. Šios EPS nuostatos peržiūros atsižvelgiant į daugiašalių, keliašalių ir dvišalių prekybos derybų rezultatus.

6.2. *Konkrečios sritys*

Be to, toliau nurodytoms sritims taikomos šios nuostatos:

Investicijos. Atsižvelgdamos į tikslą „mažinti ir galiausiai visiškai panaikinti skurdą, derinant su darnaus vystymosi tikslais“ (taip pat į Kotonu susitarimo 1, 29, 75–78 straipsnius ir II priedą ir jį pakeisiančio susitarimo, kai jis bus taikomas, atitinkamas nuostatas), šalys susitaria nustatyti sistemą, kuri palengvins, sustiprins ir skatins abipusiai naudingas tvarias savitarpio investicijas, atsižvelgdamos į daugiašales iniciatyvas dėl palankesnių sąlygų investicijoms sudarymo. Ši sistema grindžiama nediskriminavimo, atvirumo, skaidrumo ir stabilumo principais.

⁽³⁾ Kotonu susitarimo 45–51 ir 78 straipsniai ir jį pakeisiančio susitarimo, kai jis bus taikomas, atitinkamos nuostatos.

Šalys skatina plėtoti patrauklią ir stabilią investavimo aplinką, remdamos stabilių ir skaidrių taisyklių taikymą investuotojams, ir siekia gerinti finansinę įtrauktį ir galimybes gauti finansavimą.

Gali būti deramasi dėl nuostatų dėl investicijų apsaugos, jei abi šalys identifikavo tai kaip derybų sritį, laikantis papildomų konkrečiai šaliai ar konkrečiam regionui skirtų derybinių nurodymų. Šios nuostatos turi atitikti reformuotą ES požiūrį į investicijų apsaugą, įskaitant investicinių ginčų sprendimą. Be to, jomis užtikrinama tvirta investuotojų ir investicijų apsauga, kartu visiškai išsaugant susitarimo šalių teisę į reglamentavimą savo teritorijose siekiant teisėtų politikos tikslų. Galimose derybose turėtų būti atsižvelgiama ir į atitinkamus tarptautiniu mastu pripažintus principus ir gaires, susijusius su darniu vystymusi ir atsakingu verslo elgesiu, kaip nurodyta reformuotame Europos Sąjungos požiūryje į investicijų apsaugą.

Viešieji pirkimai. EPS siekiama užtikrinti visišką viešųjų pirkimų taisyklių ir metodų skaidrumą visais valdžios lygmenimis laikantis Sutarties dėl viešųjų pirkimų (PPO) principų. Be to, šalys gali siekti laipsniškai liberalizuoti savo viešųjų pirkimų rinkas remdamosi nediskriminavimo principu ir atsižvelgdamos į savo išsivystymo lygį.

Standartai, techniniai reglamentai ir atitikties vertinimas. Į EPS turėtų būti įtrauktas išsamus skyrius dėl techninių prekybos klišių, kuris būtų grindžiamas PPO sutartimi dėl techninių prekybos klišių ir ja neapsiribotų. Šiuo skyriumi turėtų būti siekiama, *inter alia*, techninių reglamentų suderinamumo ir konvergencijos, taikant tarptautinius standartus ir racionalizuojant bandymų ir sertifikavimo reikalavimus, priėmus riziką grindžiamas atitikties vertinimo procedūras ir padidinus skaidrumą.

Sanitarijos ir fitosanitarijos standartai. Į EPS turėtų būti įtrauktas išsamus skyrius apie sanitarinius ir fitosanitarinius standartus (SFS), atitinkantis kitus neseniai sudarytus ES susitarimus. Remiantis PPO susitarimo dėl SFS principais, derybose turėtų būti siekiama įtraukti tokius klausimus kaip tarptautinių standartų (IPPC, OIE ir Codex) taikymas, skaidrumas ir nediskriminavimas, nepagrįsto vėlavimo vengimas, suderinimas, lygiavertiškumo pripažinimas, šalių sveikatos ir užkrėtimo kenkėjais statuso pripažinimas, skirstymas į regionus (skirstymas į zonas), kontrolė, tikrinimas ir tvarkos patvirtinimas, atsargumo principas, auditas, sertifikavimas, importo patikros, ekstremaliosios situacijos priemonės, išankstinis įtraukimas į sąrašą veterinarijos srityje, Europos Sąjungos traktavimas kaip vieno subjekto, techninis bendradarbiavimas, geresnis bendradarbiavimas atsparumo antimikrobinėms medžiagoms ir gyvūnų gerovės srityje ir mechanizmas, skirtas spręsti su SFP priemonėmis susijusius konkrečius prekybos klausimus. Be to, tame skyriuje turėtų būti pabrėžiama šalių keitimosi informacija svarba standartų keitimo atveju ir gretutinės politikos poreikis, įskaitant techninį bendradarbiavimą.

Duomenų apsauga. EPS bus nustatytas tikslas užtikrinti aukšto lygio privatumo ir asmens duomenų apsaugą taikant tinkamą teisinę tvarką ir politiką, įskaitant veiksmingą nepriklausomų priežiūros institucijų atliekamą vykdymo užtikrinimą, kadangi tai yra vienas iš pagrindinių piliečių pasitikėjimo skaitmenine ekonomika veiksnių ir vienas iš pagrindinių aspektų siekiant sudaryti palankesnes sąlygas šalių komerciniams mainams ir bendradarbiavimui vykdymo užtikrinimo srityje.

Intelektinės nuosavybės teisės. EPS turėtų būti sukurtas tinkamas, subalansuotas ir veiksmingas apsaugos lygis ir numatytos civilinės ir sienos apsaugos užtikrinimo nuostatos intelektinės nuosavybės teisių srityje, įskaitant geografines nuorodas (GN), neapsiribojant PPO sutartimi dėl intelektinės nuosavybės teisių aspektų, susijusių su prekyba (TRIPS sutartis). EPS turėtų būti dar kartą patvirtintos lankstumo priemonės, nustatytos pagal TRIPS sutartį. EPS turėtų pripažinti 2001 m. lapkričio 14 d. PPO ministrų konferencijos priimtos Deklaracijos dėl TRIPS sutarties ir visuomenės sveikatos svarbą. Aiškindamos ir įgyvendindamos pagal EPS nustatytas teises ir prievoles, šalys turi užtikrinti atitiktį Dohos deklaracijai. *Inter alia*, šalys turėtų įgyvendinti TRIPS sutarties 31a straipsnį, taip pat tos sutarties priedą ir priedo priedėlį, kurie įsigaliojo 2017 m. sausio 23 d.

EPS turėtų būti užtikrinama tiesioginė apsauga ir veiksmingas pripažinimas susitariant dėl GN sąrašo (vynai, spiritiniai gėrimai, žemės ūkio ir maisto produktai), remiantis TRIPS sutarties 23 straipsnyje nustatyto apsaugos lygiu, įskaitant nuostatas, apsaugančias nuo pavadinimo mėgdžiojimo, neteisėto kito gamintojo vardo naudojimo, taip pat nuostatas dėl tinkamo ir veiksmingo vykdymo užtikrinimo, GN naudojimo su *bona fide* ankstesniais prekių ženklais, apsaugos nuo vėlesnio GN naudojimo bendriniais pavadinimais, ir numatomos nuostatos dėl

naujų GN įtraukimo. Siekiant abiem pusėms priimtina išspręsti iškilusius konfliktus, turėtų būti aptariami tokie klausimai kaip individualios ankstesnės teisės, pvz., susijusios su augalų veislėmis, prekių ženklais, bendro pobūdžio arba kitu teisėtu ankstesniu naudojimu.

Prekyba ir konkurencija. EPS turėtų būti siekiama kuo labiau sumažinti konkurencijos iškraipymus taikant nuostatas, susijusias su konkurencijos politika, subsidijomis ir valstybės valdomomis įmonėmis. Šios nuostatos neturi trukdyti teikti viešąsias paslaugas. Be to, šiomis nuostatomis suteikiama reikiamo lankstumo įgyvendinti priemones, kuriomis skatinama ekonominė plėtra, kovojama su skurdu arba siekiama kitų viešosios politikos tikslų, pavyzdžiui, apsirūpinimo maistu saugumo.

Prekyba ir darnus vystymasis. EPS turėtų būti skatinama įgyvendinti Darbotvarkę iki 2030 m. ir laikytis susijusių tarptautiniu mastu sutartų principų ir taisyklių dėl darbuotojų teisių, įskaitant nediskriminavimą lyties pagrindu.

Todėl į EPS turėtų būti įtrauktos nuostatos dėl darbo, lyčių lygybės ir moterų galimybių prekybos srityje didinimo, taip pat dėl prekybos ir darnaus vystymosi aplinkosaugos aspektų (įskaitant tausią žuvininkystę ir akvakultūrą, biologinę įvairovę, miškus ir miškininkystės produktus) ir dėl su klimato kaita susijusių aspektų, visų pirma dėl UNFCCC ir Paryžiaus susitarimo ir su klimato kaitos švelninimu susijusių iniciatyvų, pavyzdžiui, Tarptautinės jūrų organizacijos (IMO) iniciatyvų.

Į EPS turėtų būti įtrauktos nuostatos, kuriomis skatinama laikytis susijusių tarptautiniu mastu sutartų principų ir taisyklių, įskaitant pagrindinius Tarptautinės darbo organizacijos (TDO) darbo standartus ir svarbiausias konvencijas bei daugiašalius aplinkosaugos susitarimus, taip pat darbuotojų saugos ir sveikatos, darbo inspekcijų ir socialinio dialogo, taip pat socialinės bei darbo apsaugos principų ir taisyklių, ir skatinama veiksmingai juos įgyvendinti. Į juos turėtų būti įtrauktas kiekvienos šalies įsipareigojimas nuolat dėti ilgalaikes pastangas siekiant ratifikuoti svarbiausias TDO konvencijas.

EPS turėtų būti dar kartą patvirtinta šalių teisė reglamentuoti darbo ir aplinkosaugos sritis laikantis jų tarptautinių įsipareigojimų ir skatinama užtikrinti aukšto lygio apsaugą, be kita ko, atsižvelgiant į aplinkos požiūriu naudingiausias galimybes. EPS turėtų būti pakartota, kad turi būti laikomasi atsargumo principo. Į EPS būti įtrauktos nuostatos, kuriomis neleidžiama sumažinti darbuotojų ir aplinkos apsaugos lygio tam, kad būtų skatinama prekyba ir tiesioginės užsienio investicijos. EPS turėtų būti numatytas įsipareigojimas nenukrypti nuo nacionalinių darbuotojų ar aplinkos apsaugos įstatymų arba nuo pareigos užtikrinti jų vykdymą.

EPS turėtų būti skatinamas didesnis prekybos ir investicijų, įskaitant tiesiogines užsienio investicijas siekiant darnaus vystymosi, indėlis, be kita ko, aptariant tokius klausimus kaip prekybos aplinkai ir klimatui nekenkiančiomis prekėmis ir paslaugomis lengvinimas ir savanoriškų darnumo užtikrinimo programų bei įmonių socialinės atsakomybės skatinimas, atsižvelgiant į tarptautiniu mastu pripažintas priemones ir skatinant šalis taikyti tarptautinę praktiką, įskaitant EBPO ir JT verslo ir žmogaus teisių pagrindinius principus ir konkrečių sektorių gaires.

Į EPS turėtų būti įtrauktos nuostatos dėl veiksmingo šių nuostatų įgyvendinimo ir stebėsenos, taip pat mechanizmas visiems ginčams tarp susitarimo šalių spręsti. EPS turėtų būti numatytas pilietinės visuomenės institucijų dalyvavimas, įskaitant reguliarias konsultacijas ir komunikacijos veiksmus. Šios institucijos turėtų vykdyti viso susitarimo įgyvendinimo stebėseną ir šalių atžvilgiu turėti atlikti patariamąjį vaidmenį.

Dialogas žemės ūkio klausimais. Atsižvelgiant į žemės ūkio sektoriaus svarbą AKR valstybių socialiniam ir ekonominiam vystymuisi ir apsirūpinimo maistu saugumui, EPS turėtų būti numatytas dialogas žemės ūkio klausimais (žemės ūkio partnerystė), kuris gali apimti tokius klausimus kaip biržos prekės (ypač susijusios su apsirūpinimo maistu saugumu) ir regioninės vertės grandinės, naujų technologijų naudojimas, prekybos lengvinimas, patekimas į rinką, atsakingos investicijos, moksliniai tyrimai ir inovacijos, skiriant deramą dėmesį prisitaikymui prie klimato kaitos ir jos švelninimui, taip pat biologinė įvairovė ir tvarios maisto sistemos.

6.3. Įgyvendinimas

EPS taryba (žr. 8 punktą), kuriai padeda jungtinis susitarimo įgyvendinimo komitetas, sudarytas iš vyresniųjų techninių ekspertų, stebi, kaip įgyvendinamos šios nuostatos. Jungtinis susitarimo įgyvendinimo komitetas posėdžiauja reguliariai ir ne rečiau kaip kartą per metus. Jis rengia metines ataskaitas, kuriose įvertinama padaryta pažanga ir pateikiamos rekomendacijos dėl tolesnių pasiekimų priemonių, įskaitant vystomojo bendradarbiavimo nuostatas pagal Kotonu susitarimo nuostatas ir jį pakeisiančio susitarimo, kai jis bus taikomas, atitinkamą nuostatą. Prireikus galėtų būti svarstomas specialių pakomitečių tam tikroms su prekyba susijusioms sritims įsteigimas.

7. Papildomumas

EPS ir AKR partnerių vystymosi strategijos turi vieni kitus papildyti. Visų pirma, kad būtų lengviau pasiekti EPS tikslus, AKR šalys įsipareigoja visapusiškai integruoti EPS į savo vystymosi strategijas, o Europos Sąjunga – į savo vystomojo bendradarbiavimo strategijas. Tai apimtų paramos privačiojo sektoriaus (visų pirma labai mažų, mažųjų ir vidutinių įmonių (MVI)) vystymuisi skatinimą, įskaitant lyčių aspektą, ir pagal lytį suskirstytų duomenų rinkimo svarbos tolesniems veiksams ir įgyvendinimui akcentavimą. Šalys įsipareigoja skirti pakankamai išteklių šiam tikslui nacionalinėse ir regioninėse orientacinėse programose pagal atitinkamas Kotonu susitarimo nuostatas ir jį pakeisiančio susitarimo, kai jis bus taikomas, atitinkamas nuostatas.

8. Institucinė struktūra

Kiekvienam EPS įsteigiama jungtinė EPS taryba, kuri atlieka šias funkcijas:

- užtikrina tinkamą EPS veikimą,
- nagrinėja šalių ekonominio ir prekybos bendradarbiavimo raidą,
- ieško tinkamų būdų užkirsti kelią problemoms, kurios gali kilti EPS reglamentuojamose srityse, ypač atsižvelgiant į EPS vystymosi tikslų įgyvendinimą,
- keičiasi nuomonėmis ir teikia rekomendacijas visais bendro intereso klausimais, susijusiais su bendradarbiavimu ekonomikos ir prekybos srityje, įskaitant būsimus tinkamo EPS įgyvendinimo veiksmus ir, visų pirma, vystomojo bendradarbiavimo poreikį pagal atitinkamas Kotonu susitarimo nuostatas ir jį pakeisiančio susitarimo, kai jis bus taikomas, atitinkamas nuostatas.

Pasikonsultavusios tarpusavyje šalys susitaria dėl jungtinės EPS tarybos posėdžių sudėties, dažnumo, darbotvarkės ir vietos.

EPS taryba turi įgaliojimus priimti sprendimus dėl visų klausimų, kuriems taikomas EPS. Ji teikia ataskaitas Ministrų tarybai, įsteigta pagal Kotonu susitarimo 15 straipsnio nuostatas ir jį pakeisiančio susitarimo, kai jis bus taikomas, atitinkamas nuostatas, visai AKR valstybių grupei ir Europos Sąjungai bendrai rūpimais klausimais.

EPS turėtų būti numatytos reguliarios konsultacijos ir komunikacija su pilietine visuomene.

9. Išlyga dėl išimtinių atvejų

Į EPS įtraukiama standartinė išlyga dėl išimtinių atvejų, taikytina atitinkamoms šių susitarimų dalims, pagal kurią leidžiama imtis priemonių, pavyzdžiui, dėl viešosios tvarkos apsaugos, žmonių, gyvūnų ar augalų gyvybės ar sveikatos apsaugos, senkančių gamtos išteklių išsaugojimo ir t. t., su sąlyga, kad tokios priemonės taikomos laikantis PPO taisyklių.

10. Baigiamosios nuostatos

Į EPS įtraukiama:

- skyrius dėl ginčų sprendimo ir nuostata dėl nevykdymo, įskaitant nuostatas, atitinkančias Kotonu susitarimo 96 ir 97 straipsnius ir jį pakeisiančio susitarimo, kai jis bus taikomas, atitinkamas nuostatas. Ginčų sprendimo nuostatos dėl prekybos ar su prekyba susijusių klausimų neturės poveikio šalių teisėms ir prievolėms pagal PPO taisykles, visų pirma Susitarimą dėl ginčų sprendimo taisyklių ir tvarkos,
- nuostata dėl būsimų pokyčių, numatant, kad, atsižvelgiant į regioninės integracijos pažangą, EPS gali būti išplečiami, visų pirma prisijungimu, arba sujungiami,
- nuostata dėl jų įsigaliojimo, galiojimo trukmės (neribota), nutraukimo, reikalavimo pranešti apie denonsavimą ir nuostata dėl teritorinio taikymo.

EPS tikslais AKR šalys – tai regioninė grupė arba jos valstybės narės, arba regioninė grupė ir jos valstybės narės, atsižvelgiant į atitinkamas jų kompetencijos sritis. EPS taip pat taikomi bet kokių valstybės, regionų ar vietos valdžios institucijų veiksams šalių teritorijose.

11. Derybų struktūra ir organizavimas

Remiantis atitinkamomis Kotonu susitarimo nuostatomis ir jį pakeisiančio susitarimo, kai jis bus taikomas, atitinkamomis nuostatomis, derybų laikotarpis taip pat naudojamas AKR valstybių viešojo ir privačiojo sektorių gebėjimams stiprinti, siekiant sustiprinti jų gebėjimą apibrėžti ir įgyvendinti atitinkamas regionines ir daugiašales prekybos strategijas ir politiką. Tai apima priemones, skirtas konkurencingumui didinti, regioninėms organizacijoms stiprinti ir regioninės prekybos integracijos iniciatyvoms remti, kai tinkama, su parama biudžeto koregavimui ir fiskalinei reformai, taip pat infrastruktūrai atnaujinti ir investicijoms gerinti. Šių priemonių stebėseną vykdoma regioniniu lygmeniu, kai tinkama, ją vykdo derybose dėl EPS dalyvaujanti regioninė grupė ir Europos Sąjunga. Ta regioninė grupė, *inter alia*, teikia pasiūlymus, kurie svarstomi palaikant Europos Sąjungos ir AKR valstybių nacionalinio ir regioninio programavimo dialogą.

Nustatomi tinkami mechanizmai siekiant užtikrinti, kad Europos Sąjungos ir AKR valstybių nevalstybiniai subjektai būtų informuojami ir su jais būtų konsultuojamasi dėl derybų turinio ir kad būtų užtikrintas vykstančių AKR ir ES dialogų koordinavimas.

Šie nurodymai bus peržiūrimi ir, kai tikslinga, patikslinami ne rečiau kaip kas 10 metų.
